

## СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р Ангел Ангелов Заберски (НБУ)

проф.есионално направление 8.3. Музикално и танцово изкуство

по конкурс за заемане на академичната длъжност „доцент“ по Музикознание и музикално изкуство (история на популярната музика), област на висше образование 8. *Изкуства*, проф. напр. 8.3. *Музикално и танцово изкуство*, един, за нуждите на сектор *Музика*, ИГ *Музикална култура и информация*, Държавен в-к (бр. 65 / 12.08.2022 г.)

**с кандидат гл. ас. д-р Михаил Тодоров Луканов**

Както е видно от приложената автобиографична справка и документите, свързани с нея, кандидатът Михаил Тодоров Луканов, работи като главен асистент в сектор „Музика“ на Института за изследване на изкуствата от 2013 г. Това е период, в който той утвърждава интереса си областта на популярната музика. След успешната защита на дисертационния си труд през 2012 г., очевидно той продължава делото на своя научен ръководител проф. д. изк. Клер Леви, ориентирайки се преди всичко към историята на българската популярна музика. Същевременно не мога да не спомена, че кандидатът има висока квалификация като преподавател по английски език. Завършва втора магистратура в СУ „Св. Климент Охридски“, Факултет по класически и нови филологии с квалификация „Учител по английски език в средните училища“. Той е редактор и преводач в академичното списание на Института „Българско музикознание“. Всичко това несъмнено е голям плюс за неговите изследвания. Ще добавя и още нещо, което е важно и има отношение към изследователската му работа, свързана с музикалния материал, който разглежда: Михаил Луканов завършва средното си музикално образование с контрабас, а висшето – в Музикалната академия със специалност „композиция“. Член е на Съюза на българските композитори.

Ще започна своя коментар по конкретните показатели с извода, че кандидатът покрива минималните наукометрични изисквания във всяка една група. Участието му в конкурса е убедително.

1. Защитеният му дисертационен труд (*група „А“*) е на тема „Конвенция и иновация в българската рокмузика: върху опита на Формация Студио Балкантон“ (диплом от 13.06.2012).

2. Хабилюационният му труд – публикувана монография, е на тема „Музиката на арената на българския цирк. De Artibus Monographiae № II, Институт за изследване на изкуствата, БАН, 2020 (*група „В“*).

3. Много убедителна е активността му в в група „Г“. Има публикувана монография, която не е представена като основен хабилюационен труд – „Мильо Басан – Живот и творчество“ (Институт за изследване на изкуствата, БАН, 2017). Публикуван е дисертационният му труд; представени са и 5 статии и доклада в специализирани издания в областта на изкуствата, това са:

– Луканов, М. Бележки към песните на Мильо Басан. – В: Българско музикознание, 1/2014, с. 57-67.

– Луканов, М. Грамофонните плочи в архива на ИИИЗк, тиражирани преди 1960 година: опит за систематизация. – В: Българско музикознание, извънреден брой: Изкуствознание, архиви и интернет: история и перспективи, извънреден брой, 2021, с. 87-94.

– Луканов, М. За авторството в популярната музика през погледа на Уил Стро. – В: Медиалог, 10/2021.

– Луканов, М. Музикалната креативност през погледа на Джейсън Тойнби. – В: Медиалог, 2/2017.

– Луканов, М. Virtuosity and the Circus Arena. – В: Изкуствоведски четения (Мотиви, модели, ескизи) Тематичен рецензиран годишник за изкуствознание в два тома, 2020, I-II, Институт за изследване на изкуствата при БАН, 2019, с. 409-415.

Трудовете му са цитирани (посочени са 10 цитирания, включително рецензии за книгите му (*група „Д“*).

4. При *група „Е“* кандидатът е включил участие в два проекта, както и три награди на негови хорови творби.

5. В приложената „Справка за приносите“ Михаил Луканов е групирал публикациите в четири тематични групи: 1) Музиката на арената на българския цирк (от началото на ХХ век до 80-те години на столетието), 2) История на популярната музика в

България през първата половина на XX век, 3) ФСБ и прогресив рок в България, 4) Отделни музикалнотеоретични и естетически аспекти на популярната култура.

Запознах се с публикаците и уверено мога да кажа, че те са задълбочени изследвания, приноси са за самия автор и за българската музикална наука, много са полезни и за специализираното музикално образование. Аз освен изпълнител и композитор съм преподавател в НБУ и високо оценявам тази страна на трудовете на колегата. Познаването на нашата културна и конкретно музикална история, анализът на отделните творби илюстрират и разкриват пътя, по който през десетилетията преминава популярната музика у нас, поемайки чужди влияния и същевременно следвайки свои закономерности, свързани с общото музикално и общокултурно развитие, с изявите на отделните музиканти, с интереса на публиката и пр.

Хабилитационният му труд – „Музиката на арената на българския цирк“, е безкрайно любопитна и много важна за популярната ни музика и въобще за музикалната ни култура тема. Ще подчертая, че музикалните образци са разгледани много професионално. Много ценни са включените 8 интервюта с участници в събитията, известни наши музиканти: Генчо Въртовски, Деян Тимнев, Димитър Стойков, Димитър Симеонов, Лиана Антонова, Любомир Оджакков, Недко Трошанов, Стефан Славов. За мен особено интересна и централна е третата глава, посветена на оркестрите и диригентите, в която има и много исторически данни, както и важни съждения. Специален раздел е посветен на джаза в българския цирк. Ключово е наблюдението, че „след 30-те и особено 40-те години на 20 в. все по-осезаемо влияние върху цирковите оркестри на Запад оказват бигбанд формациите, състоящи се от саксофонна, тромпетна, тромбонна група и ритмус (т.е. пиано, контрабас и перкусии). Това малко по-късно рефлектира и върху изпълнителската практика в България. Подобни състави се появяват в българските циркове през 50-те и за това допринасят няколко фактора. В началото на 50-те години джазът е обявен за упадъчна музика, което го поставя извън повечето легитимни форми за медиране на музика... В този момент Генчо Тюлюмбаков, директор на цирк „Република“, изиграва възлова роля в осигуряването на алтернативна „сцена“ за българските джазови формации“ (с. 63). Михаил Луканов се позовава на съществуващи източници и интервюта и прави своите аргументирани изводи. Музикантите, свързани с джаза, намират в цирка средство за професионална реализация. И още един цитат: „Това беше едно много мъдро решение на Сакеларов. Българският цирк можеше да излиза навън и пътуваха къде ли не. Пътуваха и на Запад. И тогава

„Оптимистите“ станаха оркестър на цирка“ (с. 64). Разбира се, всички засегнати теми/глави са много интересни. Те много точно са обобщени в Заключението на книгата по отношение на жанра на свързаните с цирковото изкуство практики, както и на функциите му, включително като алтернативна сцена за редица български певци (например Лиана Антонова, Снежка Добрева, Леа Иванова и др.) и като форум и своеобразна „ниша“ за реализация на българския джаз в средата на 50-те и следващите години (с. 125-126).

Историята на популярната музика в България през първата половина на XX век, разгледана през живота и творчеството на централни за българската популярна музика фигури, каквито са Мильо Басан и Асен Овчаров, са приноси исторически изследвания, но също така са ценни и с теоретичните анализи по отношение на шлагера и навлизането на джаза – „обособяването на „младия“ българския джаз в тогавашната шлагерно-доминирана интонационна среда, както и „трънливите“ моменти в развитието му в условията на „социалистическо управление на културата“ от началото и до средата на 50-те години“. Заедно с разглеждането на Мильо Басан – цигулар, аранжор и бенд лидер, и неговия принос в развитието на шлагера, Михаил Луканов се спира на дейността на Йосиф Цанков, Стоян Миленков, Якоб Голдщайн (Джиб), Алберт Пинкас и други пионери в същото творческо поле.

Третата група е свързана с изследвания за формацията „ФСБ“ и прогресив рок в България, разгледани са като алтернативен тип младежка култура навлязла от началото на 50-те години, много активна от 70-те години насам. Потърсени са определени сходства с британската рок музика.

Четвъртата група включва два текста, които са посветени на отделни музикалнотеоретични и естетически аспекти на популярната култура. Те представят интереса на Михаил Луканов към идеи и възгледи с теоретична и философско-естетическа насоченост, коментиращи понятия като „автор“, „авторство“, „творчество“, „креативност“ и „интертекстуалност“ в условията на постмодерната деконструкция на културни артефакти. Предложена е и лична интерпретация на въпросните понятия чрез конкретни примери и анализи.

Дейността на кандидата гл. ас. д-р Михаил Луканов е убедителна във всички групи с изискваните наукометрични показатели в областта на изкуствата, изследователска област:

8.3 *Музикално и танцово изкуство*. Текстове му са приноси музикалноисторически и музикалнотеоретични изследвания в областта на популярната музика в България. Убедено подкрепям решение на уважаемите членове на Научното жури кандидатурата на гл. ас. Михаил Тодоров Луканов да бъде предложена за гласуване в НС за заемане на академичната длъжност „доцент“ в професионално направление 8.3. *Музикално и танцово изкуство (история на популярната музика)*.

София, 5 януари 2023 г.

доц. д-р Ангел Заберски